

Framtidens lärarutbildning

Fysisk hemvist och nya lärandemiljöer

Rapportnummer 2019:3

Saman Danesh

Framtidens lärarutbildnings rapportsamling

Följande rapport är publicerad i rapportsamlingen för Framtidens lärarutbildning. Rapportsamlingen består av förstudier till Framtidens lärarutbildning från 2017 samt delrapporter från pågående eller avslutade uppdrag och delprojekt.

Framtidens lärarutbildning är en strategisk satsning vid Örebro universitet med syfte att utveckla en lärarutbildning av hög kvalitet som svarar mot såväl nuvarande som framtida behov. Visionen är att skapa en utmanande lärarutbildning i stimulerande lärmiljöer som lockar motiverade studenter. Framtidens lärarutbildning omfattar alla lärarutbildningsprogram som ges vid Örebro universitet och drivs i form av delprojekt som alla relaterar till ett eller flera av projektets övergripande mål, att

- Lärarutbildningen är en akademisk professionsutbildning med god integration mellan teori och praktik.
- Lärarutbildningen har ett högkvalitativt och innovativt utbildningsinnehåll gällande såväl ämneskunskaper som den utbildningsvetenskapliga kärnan.
- Lärarutbildningen är en sammanhållen utbildning vars studiegångar, lärandemål och bedömningar stärker utbildningens progression och kollegiala sammanhållning.
- Lärarutbildningen har en stark vetenskaplig grund där praktisk forskning är en central del.

Projektets mål är i huvudsak formulerade utifrån de förstudier som genomfördes vid Örebro universitet under 2017. Förstudierna lägger stor vikt vid att lärarutbildningen ska uppfattas som en sammanhållen utbildning med en tydlig och gemensam vision där studenterna tidigt erbjuds en yrkesidentitet och ett kollegialt sammanhang. De visar därtill på behovet av en tydlig ledning av lärarutbildningen och en utökad regional samverkan. Målen har även formulerats utifrån nationella utredningar och rapporter om förskola, skola och lärarutbildning.

Sammanfattning

Inför uppstarten av projektet Framtidens lärarutbildning tillsattes en arbetsgrupp för att under våren 2017 genomföra en förstudie av Lärarutbildningen. Arbetsgruppens uppgift var att ”kartlägga och analysera lärarutbildningens struktur, organisation, och kompetensbehov och utifrån detta identifiera lärosätets styrkor och möjligheter, likväl som svagheter och hinder för att uppnå en lärarutbildning av högsta kvalitet”. Arbetsgruppen presenterade därefter följande förslag till åtgärder:

- Samla undervisningen inom lärarutbildningen så långt som möjligt till *ett hus* eller del av hus som interiörmässigt präglas av lärarutbildningen. Skapa förutsättningar för att detta hus blir en samlingsplats för lärarstudenter också utanför lektionstid.
- Utforma lektionssalar specifikt utifrån *lärarutbildningens olika behov* (t ex inom förskolläraryrket).
- Skapa *flexibla lokaler* som tillåter utvecklade och varierade arbetsformer.
- Utrusta ett antal lokaler med den *senaste teknologin*. Det är viktigt att lärarutbildningen ligger i utvecklingens framkant och att det är på universitetet som studenterna möter och är med och utvecklar framtidens klassrum (Öhman m.fl. 2017 s. 47).

Delprojektet Fysik hemvist och nya lärandemiljöer hade två syften; dels att ta fram förslag på fysisk hemvist och nya lärandemiljöer och dels att ta fram en tidsplan på genomförandet samt en kalkyl. Delprojektets arbete leddes av en delprojektledare från campusavdelningen och en arbetsgrupp som bestod av en representant från PIL¹ och representanter från de tre lärarutbildningsprogrammen.

Det mål för projektet Framtidens lärarutbildning som delprojektet svarar mot är att: Lärarutbildningen är en sammanhållen utbildning vars studiegångar, lärandemål och bedömningar stärker utbildningens progression och kollegiala sammanhållning.

Rekommendationerna, från Delprojektet Fysisk hemvist och nya lärmiljöer, för det fortsatta arbetet med uppdraget att ta fram förslag på fysisk hemvist och nya lärandemiljöer för lärarutbildningen och att ta fram en tidsplan på genomförandet samt en kalkyl, är att arbeta med fyra olika spår:

1. Lärarutbildningens administrativa hemvist finns i Forumhuset vilket utgör en bra plattform för den kollegiala sammanhållningen.
2. Förslag 2 (fig. 4) genomförs
3. Kärnan för lärarstudenternas studentsociala hemvist är i Forumhuset i ”Lärarrummet”. Lärarrummet kompletteras med uppbyggnaden av ”minihemvister” i alla hus där lärarutbildning bedrivs.

¹ Enheten PIL heter från och med hösten 2019 Högskolepedagogiskt centrum

4. Lärarutbildningen är delaktig i utvecklingen av nya lärmiljöer och andra anpassade lokaler till studenternas behov i det nya huset "P-23".

Innehåll

1. Inledning och bakgrund	1
2. Syfte och mål	2
3. Metod och genomförande	2
4. Resultat.....	5
5. Slutsatser och fortsatt arbete	12
6. Referenser	13
7. Bilagor	14

1. Inledning och bakgrund

Inför uppstarten av projektet Framtidens lärarutbildning tillsattes en arbetsgrupp för att under våren 2017 genomföra en förstudie av Lärarutbildningen. Arbetsgruppens uppgift var att ”kartlägga och analysera lärarutbildningens struktur, organisation, och kompetensbehov (pedagogisk utveckling och stärkt forskning) och utifrån detta identifiera lärosätets styrkor och möjligheter, likväl som svagheter och hinder för att uppnå en lärarutbildning av högsta kvalitet och i enlighet med universitetsledningens syftesbeskrivning” (Öhman m.fl. 2017 s. 1). Utifrån de styrkor och svagheter som arbetsgruppen identifierade skulle gruppen presentera förslag till konkreta förändringsåtgärder. Genomlysningen visade att undervisning är utspridd på flera institutioner och verksamheten bedrivs därför inom ett flertal olika byggnader på campusområdet och arbetsgruppen skriver att:

”Lärarutbildningen behöver en fysisk hemvist på universitet. Det skulle på många sätt vara värdefullt om undervisningen på lärarutbildningens olika program i så stor utsträckning som möjligt kunde förläggas till ett bestämt hus eller del av hus och till vissa undervisningslokaler. Denna hemvist skulle då kunna inredas och designas på ett sätt som stärker studenternas läraridentitet (jämför läkarprogrammet). Undervisningslokalerna skulle kunna utrustas specifikt utifrån lärarutbildningens olika behov. Den kårsektion som organiserar lärarutbildningsstudenter kan erbjudas rum här (Öhman m.fl. 2017 s. 47).

Arbetsgruppen presenterar därefter följande förslag till åtgärder (Öhman m.fl. 2017 s. 47):

- Samla undervisningen inom lärarutbildningen så långt som möjligt till *ett hus* eller del av hus som interiörmässigt präglas av lärarutbildningen. Skapa förutsättningar för att detta hus blir en samlingsplats för lärarstudenter också utanför lektionstid.
- Utforma lektionssalar specifikt utifrån *lärarutbildningens olika behov* (t ex inom förskolläraryrket).
- Skapa *flexibla lokaler* som tillåter utvecklade och varierade arbetsformer.
- Utrusta ett antal lokaler med den *senaste teknologin*. Det är viktigt att lärarutbildningen ligger i utvecklingens framkant och att det är på universitetet som studenterna möter och är med och utvecklar framtidens klassrum.

Även en annan förstudie till framhåller att utbildningen behöver bli mer sammanhållen såväl organisatoriskt som fysiskt för både lärare och studenter (Nordgren, 2017). Därtill är det centralt att projektet Framtidens lärarutbildning, som syftar till att utveckla en lärarutbildning av hög kvalitet vilken svarar mot både nuvarande och framtida behov, behöver arbeta för att tillhandahålla lärmiljöer inom vilka studenterna tidigt erbjuds möjlighet att testa och utveckla verktyg som är av vikt för deras framtida yrkesutövning.

Campusavdelningen våren 2018 ett uppdrag från universitetsdirektören (ORU 2018/06565) att formulera förslag på fysisk hemvist och nya lärandemiljöer för lärarutbildningen. Delprojektet Fysisk hemvist och nya lärandemiljöer är ett av de första delprojekt att initieras inom ramen för Framtidens lärarutbildning.

Arbetet med att genomföra uppdraget från universitetsdirektören har skett inom ramen för delprojektet Fysisk hemvist och nya lärmiljöer som har letts av en delprojektledare.

2. Syfte och mål

Delprojektet Fysik hemvist och nya lärandemiljöer har två syften:

- ta fram förslag på fysisk hemvist och nya lärandemiljöer
- ta fram en tidsplan på genomförandet samt en kalkyl

Förslaget som tas fram ska arbetas fram tillsammans med en arbetsgrupp som ska bestå av representanter enheten för universitetspedagogik, IKT och lärande (PIL)², (tidigare och från respektive lärarutbildningsprogram. Även Studentkåren ska knytas till projektet

Det mål som delprojektet ska svara mot är att: Lärarutbildningen är en sammanhållen utbildning vars studiegångar, lärandemål och bedömningar stärker utbildningens progression och kollegiala sammanhållning.

3. Metod och genomförande

Delprojektledaren inledde arbetet med att samla en arbetsgrupp bestående av representanter från Högskolepedagogiskt centrum (tidigare enheten för universitetspedagogik, IKT och lärande) och en representant från de tre lärarutbildningsprogrammen. Projektledaren för Framtidens lärarutbildning tillfrågade en representant för varje program som också representerade olika ämnen.

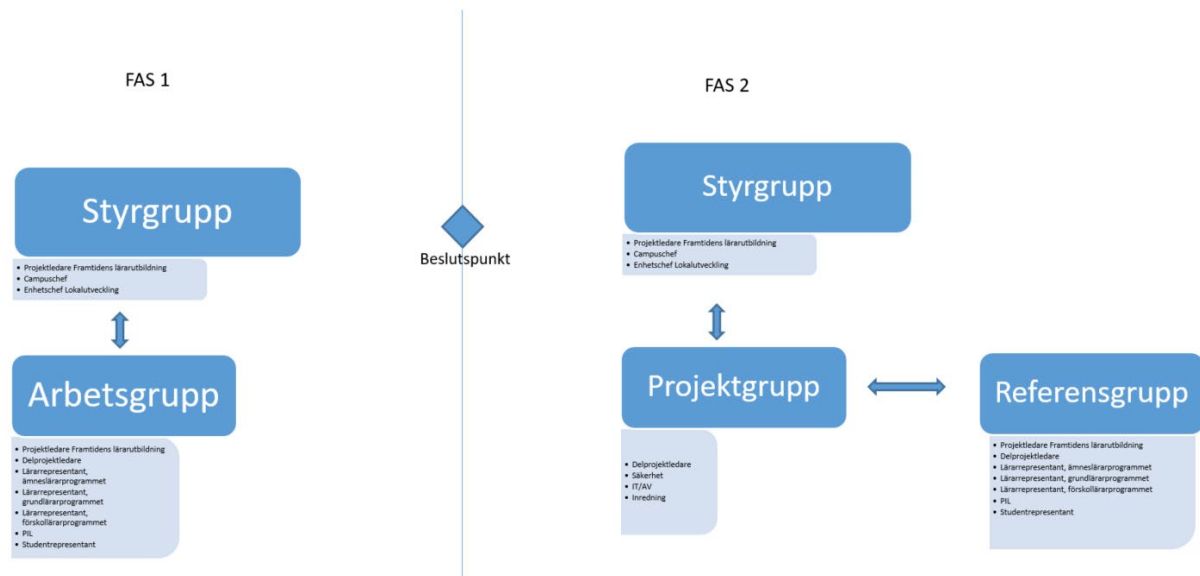
Specialpedagogiskt program tillfrågades också om de ville ha med en representant i arbetsgruppen. Till representant från PIL utsågs delprojektledaren för delprojektet Digital kompetens. Studentkåren tillfrågades om att ha med en representant men ingen var intresserad. För att ta del av studenternas perspektiv tillfrågade lärarutbildarna istället sina egna studentgrupper som de mötte i undervisningen.

Delprojektledaren inledde arbetet med att tillsätta en styrgrupp och att ta fram en modell för projektets arbetsgång (fig. 1). Modellen som presenterades för projektledaren för Framtidens lärarutbildning.

² Enheten PIL heter från och med hösten 2019 Högskolepedagogiskt centrum

Framtidens lärarutbildning

Delprojekt – fysiska lärmiljöer för lärarutbildningen

Figur 1. Projektmodell för delprojektets fas 1 och fas 2

Under projektets första fas genomförde arbetsgruppen en kartläggning av:

- vilka ”innovativa” lärmiljöer som finns på universitetet
- i vilka lokaler som lärarutbildningen bedrivs
- hur fungerar bokningssystemet och vilka möjligheter och begränsningar som finns

Kartläggningen innebar att arbetsgruppen genomförde:

- en rundvandring på campus,
- studiebesök på Änglandaskolan
- två workshops

Totalt träffades arbetsgruppen 7 gånger.

WORKSHOP Fysisk hemvist

2019-01-10 Kl. 9-12
Plats: Östra mark

Syfte

Att identifiera behov och önskade kvaliteter för den fysiska hemvisten. Att få möjlighet att diskutera hemvistens betydelse för lärarutbildningen.

Resultatet kommer att utgöra underlag för framtagande av förslag på en fysisk hemvist.

Förslag till workshopsprocess

09:30-11:30

Uppgift 1

Formulera värdeord för den fysiska hemvisten.

Uppgift 2

- a) Identifiera viktiga samband och flöden utifrån en ideal situation.
- b) Konkretisera och visualisera behov utifrån befintliga miljöer.

11:30-12:00

Presentation och sammanfattning av uppgifter

A solid orange horizontal bar.

Figur 2. Workshop 1

WORKSHOP Nya lärandemiljöer

2019-02-05 Kl. 13-16
Plats: Östra mark

Syfte

Att identifiera behov av nya lärandemiljöer. Att få möjlighet att diskutera lärandemiljöers betydelse för lärande och lärarutbildningen.

Målsättning

Målsättningen är att efter denna workshop identifierat lärarutbildningens behov av nya lärandemiljöer. Kartlagt förekommande aktiviteter i olika lärandesituationer (inklusive digitalt stöd/ny teknik)

Resultatet kommer att utgöra underlag för framtagande av förslag på nya lärandemiljöer för lärarutbildningen.

Förslag till workshopsprocess

13-15

Uppgift 1

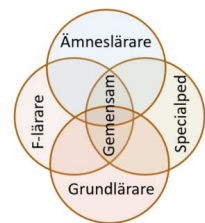
Lärandesituationer – kartläggning av nuläge

Uppgift 2

Konkretisera och visualisera behov utifrån samtida och framtida lärandemiljöer. Identifiera viktiga samband och flöden.

15-16

Presentation och sammanfattning av uppgifter

Figur 3. Workshop 2

Delprojektledaren (DPL) intervjuade också prefekt för HumUS och personer med ansvar för lokalbokning.

4. Resultat

Delprojektets resultat visar att eftersom lärarutbildningen vid Örebro universitet omfattar fyra program som tillsammans omfattar cirka 1500 lärarstudenter, så är det svårt att presentera ett förslag på fysisk hemvist som svarar mot behov hos studenter, lärares, utbildningsledningen och den administrativa personalens behov.

Kartläggningen visar att:

- lärarutbildningen är väldigt utspridd och användningen av lokaler framstår som rörig
- de tre lärarutbildningsprogrammen och specialpedagogiskt program har olika behov
- bristen på samordnat bokningssystem medför stor problematik

Ämnen
 Idrott och hälsa
 Biologi
 Engelska
 Historia
 Matematik
 Musik
 Samhällskunskap
 Svenska

Nova
 Utbildningsvetenskapliga kärnan

Stora samlingar, Hörsalar L1 och L2 samt traditionella lärosalar

L-HUSET
 Ämnesspecifika kurser: Matematik

TEKNIK

Utbildningsvetenskapliga kärnan: Hörsal F, bio, seminariergrupper och traditionella lärosalar

FORUM

PRISMA
 Ämnesspecifika kurser: Seminarier

BILBERGSKA
 Ämnesspecifika kurser: Natur, bild m.m.

MUSIK
 Ämnesspecifika kurser: Bild, musik, drama

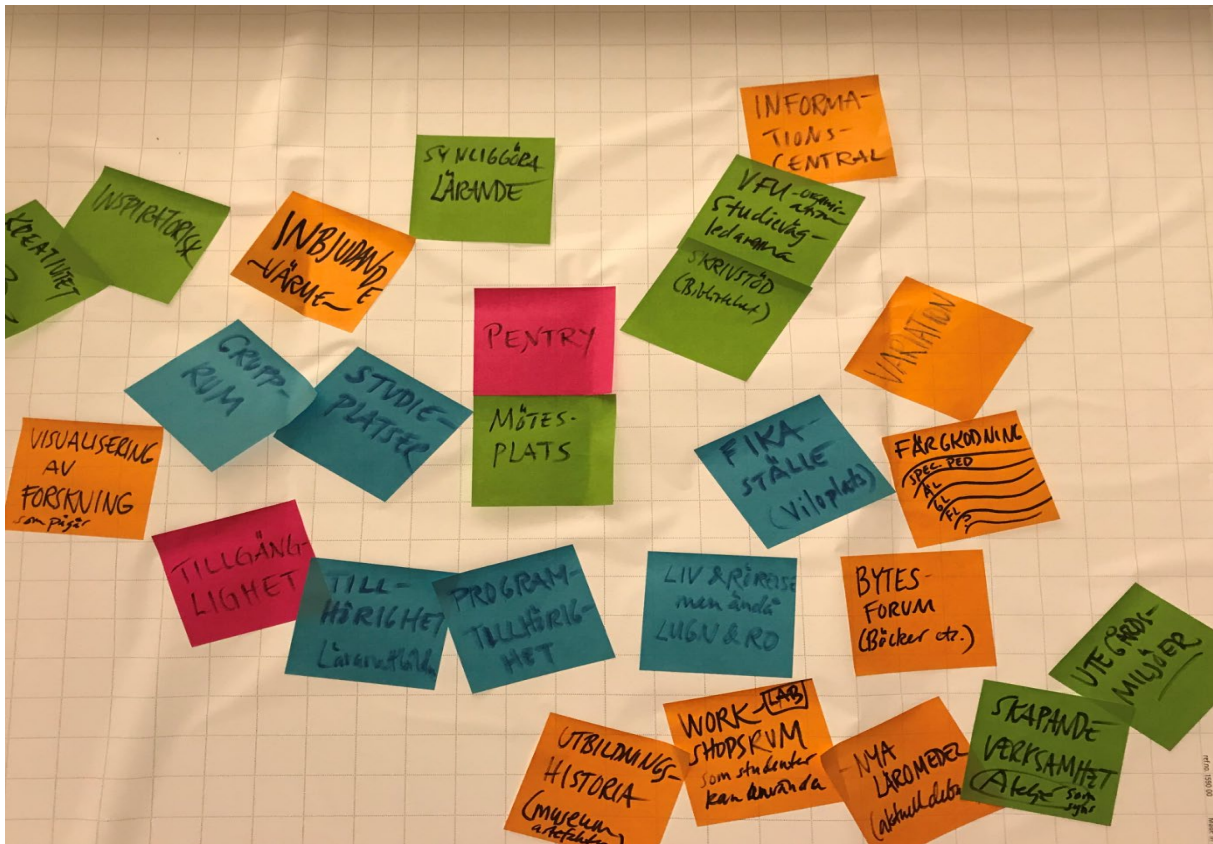
IDROTT
 Ämnesspecifika kurser: Idrott och hälsa

Örebro universitet

Östra mark

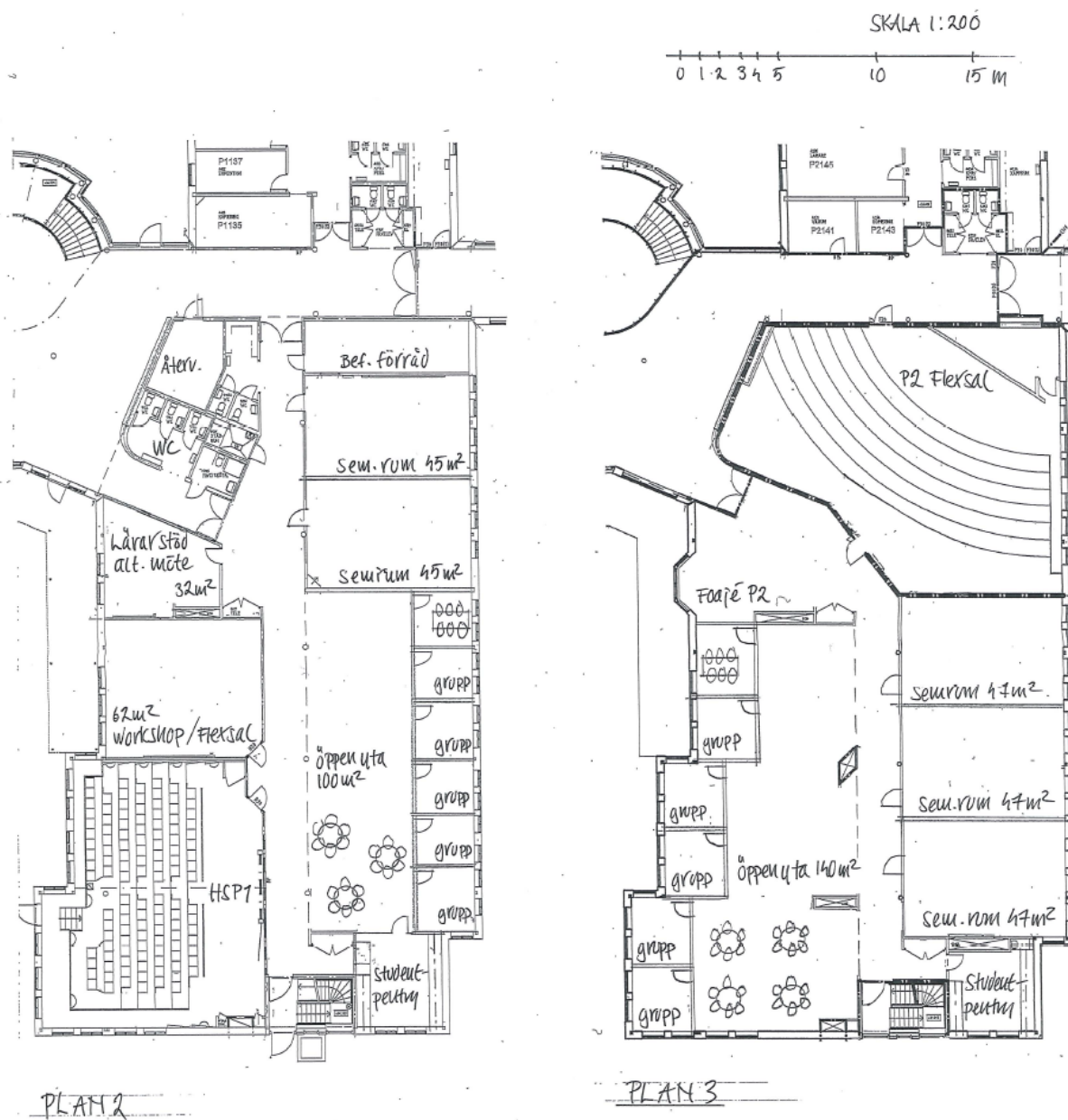
Figur 4. Geografisk kartläggning där lärarutbildning bedrivs.

6

Utifrån arbetsgruppens arbete tog delprojektledaren i samråd med Campusavdelningen fram tre förslag på fysisk hemvist för lärarutbildningen. Förslagen presenterades för delprojektets styrgrupp vid ett möte i april 2019. Förslagen presenterar tre skissartade förslag på fysisk hemvist för lärarutbildningen.

7

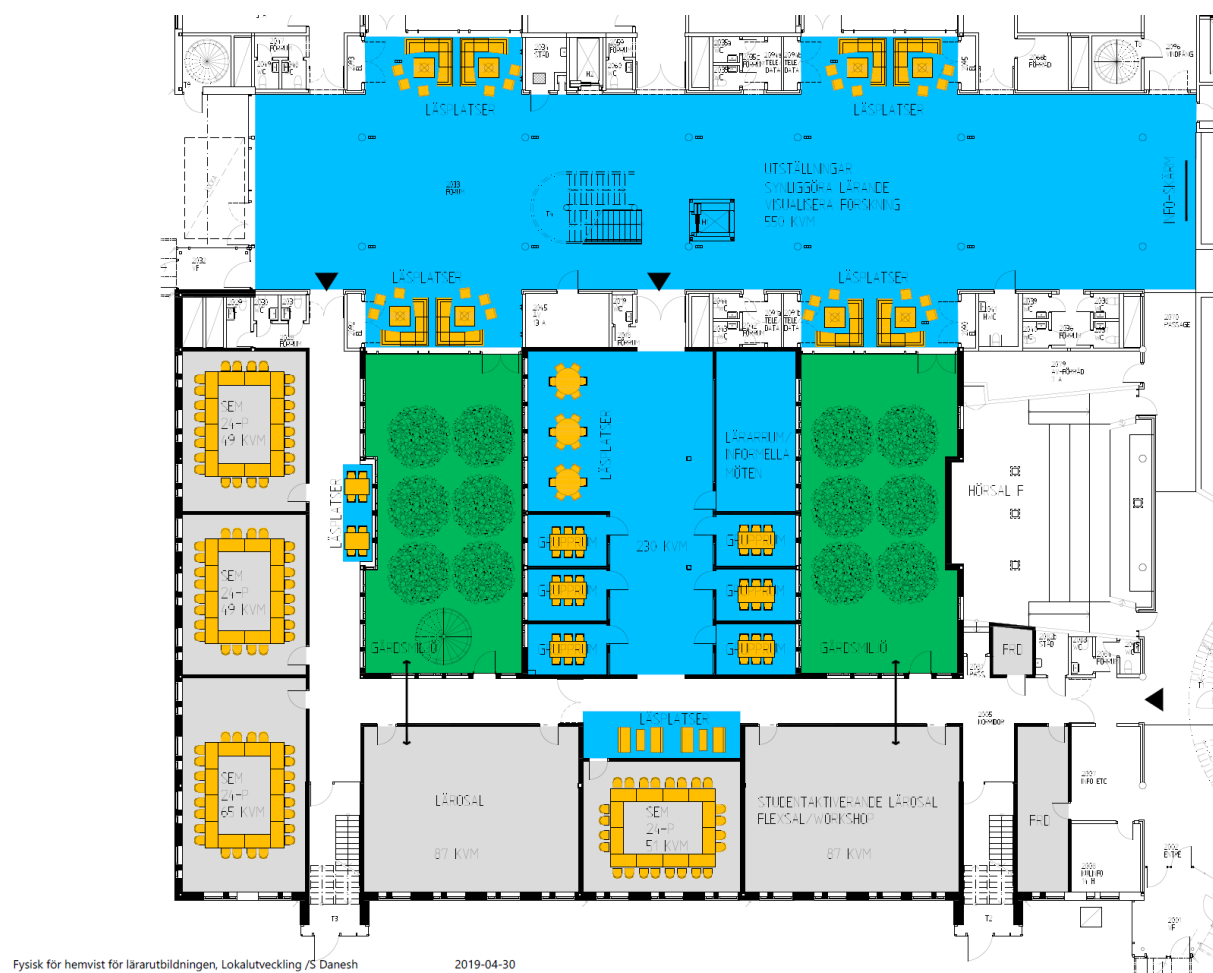

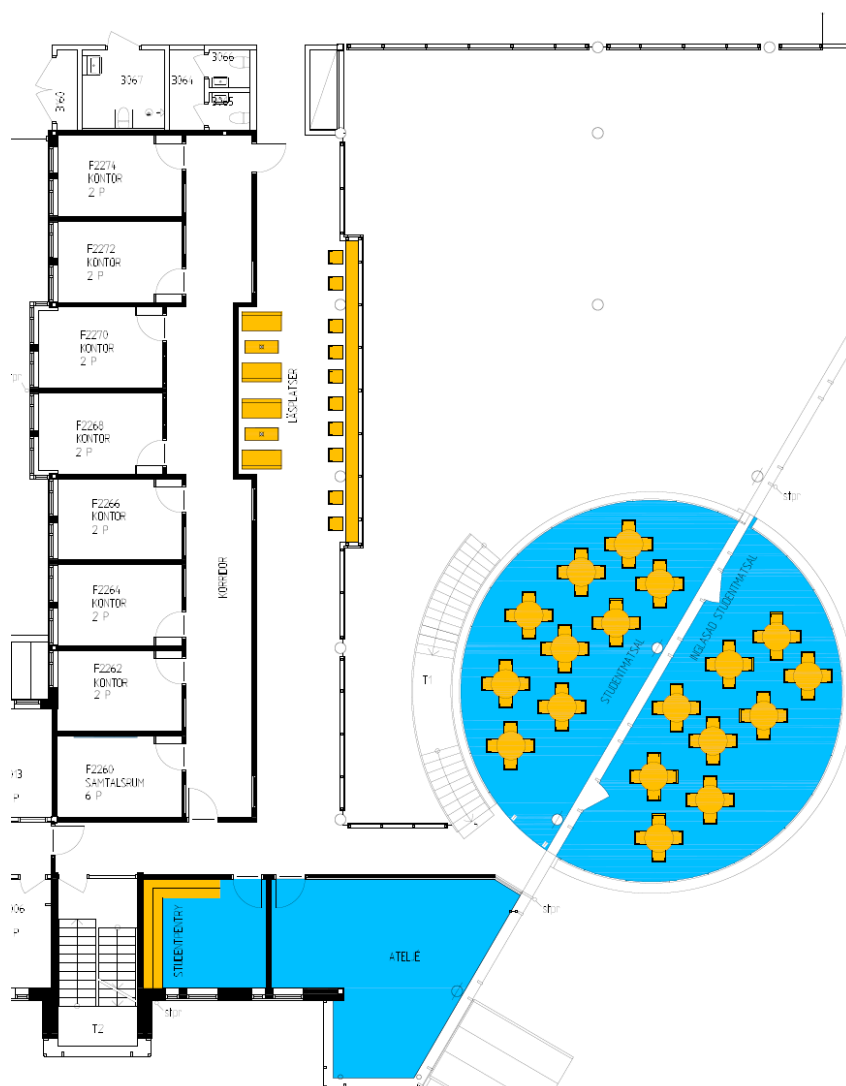
PRISMAHUSET Anpassning Framtidens Lärarutbildning 2019-03-05 *AR*
Alt 2 större ombyggnad

Figur 6: Placering i Prismahuset

Förslag 2 med placering i Forumhuset (fig. 7) bygger på att befintliga seminarierum byggs om till ändamålsenliga seminarierum som svarar mot lärarutbildningens behov. Flera grupprum och nya öppna studieplatser tillskapas. Befintliga lärosalar uppgraderas. Här finns potential för utveckling av innegårdsmiljöer. Den stora foajén kan med fördel användas för synliggörande av lärande och

forskning. En trappa upp i Forumhuset finns numera lärarutbildningskansliet. Studentpentry flyttas och befintlig sammanträdesrum byggs om till en ateljé avsedd för förskolelärarprogrammet.

Figur 7: Placering i Forumhuset

Förslag 3 med placering i ”P23” (fig. 8) bygger på en planerad nybyggnation söder om Novahuset vilket möjliggör en utformning av dels nya lärandemiljöer dels fysisk hemvist för lärarutbildningen utan att strukturer i befintligt hus begränsar detta utvecklings arbete. Byggnaden ska förkropppsliga Örebro universitets pedagogiska grundsyn som utgår från visionen att vara ”ett framstående universitet för en kunskapsbaserad samhällsutveckling”, som har ”mod att ompröva och att tänka nytt”. Här har framtidens lärarutbildning sin pedagogiska hemvist i nytänkande och interaktiva lärandemiljöer som blir en naturlig mötesplats där yrkesverksamma förskole-, grund- och ämneslärare möter lärarutbildare och framtidens lärare. Här sinns ett nytt pedagogiskt centrum som kan stödja universitetets satsning på studentcentrerad undervisning.

Figur 8: Placering i "P23"

Projektledaren för Framtidens lärarutbildning genomförde i maj 2019 en workshop med 38 ämneslärarstudenter som läste sin sista kurs på utbildningen. Studenterna hade läst olika ämneskombinationer av ämnena: Historia, Samhällskunskap, Svenska, Engelska, Idrott och Musik. De fick en presentation av de tre förslagen (fig 6, 7, 8) och fick därefter via mentometer rösta på det förslag de föredrog. Resultatet blev följande

A. Prisma-huset	0 röster
B. Forum-huset	10 röster
C. Hus P23	18 röster

När studenterna fick diskutera utfallet av omröstningen blev det tydligt att de redan upplever att de har en hemvist i de lokaler där de har mest undervisning och att merparten av studenterna är nöjda med det. Inte någon av studentgrupperna känner sig hemma i Prisma-huset och tycker att förslaget med en hemvist i Prismahuset känns trångt. Det studenterna efterfrågar är bokningsbara grupprum med Whiteboards och rum som går att stänga till så att de kan arbeta ostört. De vill exempelvis kunna träna på presentationer inför varandra. Förslaget med en hemvist i det nya huset tilltalar lärarstudenterna eftersom de upplever att lärarutbildningen lyfts fram i det nya huset och att det kommer att finnas nya spännande undervisningsmiljöer. Att skapa en känsla av en sammanhållen lärarutbildning genom tv-

skärmar trodde studenterna kunde vara en god idé. Skärmarna skulle framförallt användas för att sprida aktuell information.

De tre förslagen presenterades hösten 2019 för styrgruppen. På styrgruppsmötet diskuterades för- och nackdelar med de tre förslagen. Förslaget om en hemvist i P23 förordades men inget entydigt inriktningsbeslut fattades eftersom det fortfarande fanns flera oklarheter.

5. Slutsatser och fortsatt arbete

Här diskuteras konsekvenserna av uppdragets eller delprojektets resultat och förslag och rekommendationer för fortsatt utvecklingsarbete ges

Delprojektet Fysik hemvist och nya lärandemiljöer hade två syften; dels att ta fram förslag på fysisk hemvist och nya lärandemiljöer för lärarutbildningen och dels att ta fram en tidsplan på genomförandet samt en kalkyl.

Delprojektets arbete resulterade i tre skissartade förslag på tänkbar fysisk hemvist för lärarutbildningen (se fig. 6, 7, 8). Eftersom delprojektets arbete inte resulterade i ett väl förankrat förslag togs inte varken en kalkyl eller en tidsplan för genomförandet fram. Framtagandet av en fysisk hemvist och nya lärmiljöer för lärarutbildningen är beroende av andra pågående förändringsprocesser på universitetet. En ny styrning och ledning av lärarutbildningen trädde i kraft 2019-01-01. Den nya organiseringen innebär att HumUS är värdinstitution för lärarutbildningen och HS-fakulteten är värd fakultet. Det innebär att lärarutbildningens ledning från och med januari 2019 sitter i Forumhuset. Som en konsekvens av den nya organiseringen flyttade Lärarutbildningens kansli hösten 2019 till Forumhuset.

Som en konsekvens av lärarutbildningens ledning och lärarutbildningens kansli från och med hösten 2019 är placerade i Forumhuset väcktes idén om att lärarstudenterna skulle erbjudas en lokal i Forumhuset. Lokalen har fått namnet Lärarrummet och kan disponeras av lärarstudenter från och med oktober 2019. Utöver inrättande av Lärarrummet har ett förslag om att inrätta så kallade ”minihemvister” Förslaget innebär utveckling av mini-hemvister som synliggör var på Campus lärarutbildning bedrivs idag. Det kan synliggöras exempelvis genom färgsättning av väggar och möbler och genom uppsättning av tv-skärmar. Mini-hemvisterna skulle iså fall vara ett komplement till ett av de tre övriga förslagen.

Ett uppdrag att inrätta mini-hemvister omfattar att:

- Identifiering/markering av minihemvisterna
- Hemvisterna bör utformas med hänsyn tagen till:
 - en tydlig, fysisk identitet på vardera plats, utifrån varje hemvists förutsättningar, gällande markeringar/avskärmningar, möbler, textiler och skylt/ar.
 - att den fysiska identiteten ska överensstämma med den framtida, tänkta grafiska elementen (inom ramen för ORUs grafiska profil) för lärarutbildningen
 - placering av skärmar (för interninformation till lärarstudenter)
- Strategi för hur skärmarna ska används (Vilken information? Vem redaktör? Bara lärarutbildningens info eller även akut annan info? Samarbete med lärarstudentssektionen?)
- Kostnadsförslag/beräkning och tidplan

- Ansvarsfördelning: Inköp, möblering, driftsättning, support, innehåll, förslag på förvaltning efter FLUT-avslut 2022 (förankrat hos Lärarutbildningens ledning)
- Kommunikationsplan för ”lanseringen”

Personer som behöver ingå i arbetet med att inrätta mini-hemvister är:

- Delprojektledare Campusavd
- Inredare, Campusavd
- Marnadsförare KomSam
- Art Director KomSam
- Webbkoordinator, KomSam
- Projektsamordnare FLUT
- Representant lärarutbildningens ledning
- 2 lärarstudenter

Delprojektets rekommendationer för det fortsatta arbetet med delprojektets uppdrag är att arbeta med fyra olika spår:

1. Lärarutbildningens administrativa hemvist finns i Forumhuset.
2. Förslag 2 (fig. 7) genomförs
3. Kärnan för lärarstudenternas studentsociala hemvist är i Forumhuset. Ett ”Lärarrum”, en öppen mötesplats för lärarstudenter utvecklas i Forumhuset. Uppbyggnad av en organisation kopplat till Lärarrummet sker i samarbete med delprojektet Ny lärarstudent. Efter en utvärdering av detta Lärarrum utvecklas ”minihemvister” med inslag från lärarrummet i andra byggnader där lärarutbildning bedrivs.
4. Lärarutbildningen är delaktig i utvecklingen av nya lärmiljöer och andra anpassade lokaler till studenternas behov i det nya huset ”P-23”

Andra organisatoriska förändringar som kan påverka arbetet med att skapa en hemvist för lärarutbildningen är resultatet av en pågående utredning om att eventuellt flytta delar av institutionen för hälsovetenskaper (HV) till Campus USÖ eftersom ett av förslagen berör Prismahuset där HV idag bedriver merparten av sin undervisning. Delprojektet är således beroende av universitetets övergripande strategiska utveckling. Beslut om eventuell flytt av HV-institutionen kommer att tas under hösten 2019.

6. Referenser

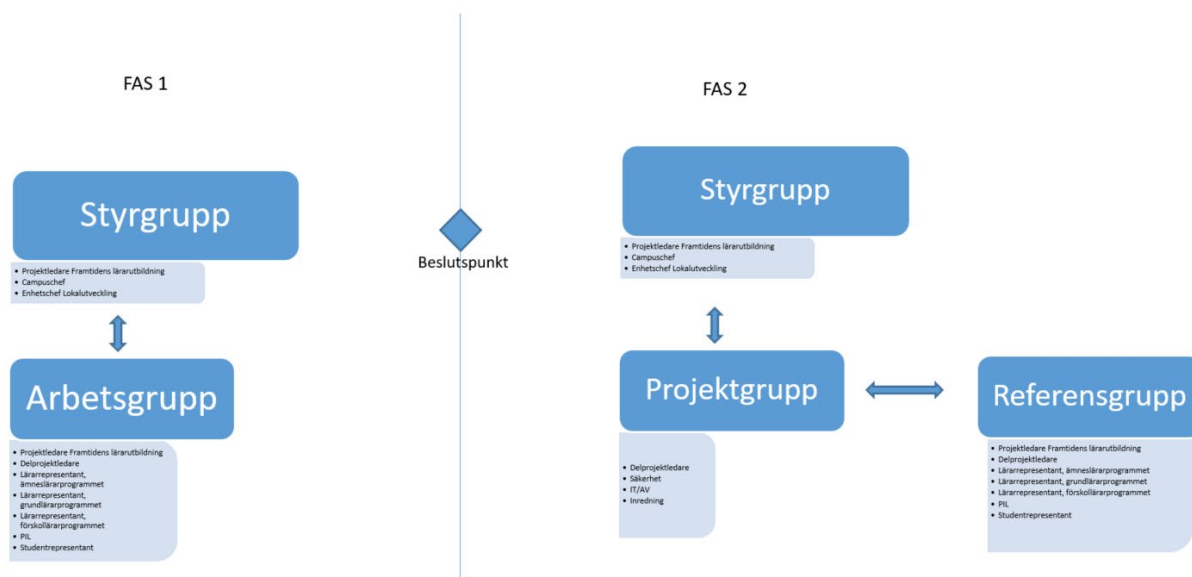
Nordgren, K. (2017). *Underlag för prioritering av förslagen i rapporten Genomlysning av lärarutbildningen vid Örebro universitet*. Rapportsamlingen för Framtidens lärarutbildning 2017:2

Öhman m.fl. (2017): *Genomlysning av lärarutbildningen vid Örebro universitet*. Rapportsamlingen för Framtidens lärarutbildning 2017:1

7. Bilagor

Framtidens lärarutbildning

Delprojekt – fysiska lärmiljöer för lärarutbildningen

Projektkort per 2018-09-11.